

Гамова О.В. к.е.н.
доцент кафедри обліку та аудиту
Єрмоєнко М.Р.
Запорізька державна інженерна академія
gamova_oxana@mail.ru

ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ

Гамова О.В., Єрмоєнко М.Р. Прийняття інвестиційних рішень в процесі управління. У статті проаналізовані існуючі методи та процедури, що регулюють процес прийняття рішень, щодо капітальних вкладень. Досліджено основні методи оцінки інвестиційних проектів для прийняття ефективних інвестиційних рішень у процесі управління та виділені методи оцінки проектів капітальних вкладень, які дають змогу інвестору обґрунтувати плани розвитку, розрахувати очікуваний рівень доходності та фінансової, стійкості підприємства.

Гамова О.В., Єрмоєнко М.Р. Принятие инвестиционных решений в процессе управления. В статье проанализированы существующие методы и процедуры, которые регулируют процесс принятия решений, которые касаются капитальных вложений. Исследованы основные методы оценки инвестиционных решений в процессе управления и выделены методы оценки проектов капитальных вложений, которые дают возможность инвестору обосновать планы развития, рассчитать желаемый уровень доходности и финансовой устойчивости предприятия.

Gamova O.V., Eremenko M.R. Investment decisions in the management process. The article analyzes the existing practices and procedures governing decision-making process relating to capital investment. The basic methods of evaluating investment projects to make effective investment decisions in the management process are studied. The methods for evaluating capital investments projects that enable the investor to justify the development plans, as well as calculate the expected level of profitability and financial stability of the enterprise are identified.

Вступ. Однією з цілей планування та складання кошторисів є забезпечення наявності ресурсів, достатніх для досягнення очікуваних результатів. Найбільш важливим ресурсом є капітал чи гроші. Прибуток на капітал розглядається як показник ефективності роботи. Вміння ефективно складати кошторис витрат необхідне для ефективного застосування використання обмежених ресурсів. Методи складання кошторису витрат капітальних вкладень застосовуються в різних комерційних рішеннях, їх складання потребує системного аналізу інвестицій і наявного прибутку.

Інвестиційній проблематиці приділяється чимало уваги українськими вченими-економістами. Основу цих досліджень складають роботи таких

вчених, як Волков О.І., Горфінкель В.Я., Задой А.О., Кредісова А.І., Петрунь Ю.А., Покропивний С.Ф., Прасолов В.П., Райзенберг Б.А., Чумаченько М.Г., Шабашна Є.М., та інших.

У теорії управління виділяють три основні моделі прийняття рішень: класичну модель, поведінкову модель, ірраціональну модель [6, с.414-415].

У практиці прийняття рішень часто виникає питання про доцільність застосування групового або індивідуального підходу до процедури прийняття рішень. Модель, спрямована на вирішення цього питання, розроблена Р.Роскіним [6, с.421].

З цих причин застосовують особливі методи та процедури, що регулюють процес прийняття рішень, які стосуються капітальних вкладень. Ці методи охоплюють такі питання :

- дозволені межі витрачання грошей без узгодження ;
- призначення капітальних вкладень, тобто необхідно чітко вказувати проблему як можливість, на яку планується витратити гроші;
- класифікація капіталу, який поділяється на основні, оборотні та прямі витрати на проект;
- оцінювання грошових надходжень, тобто визначення, за рахунок чого будуть одержані кошти для капітальних вкладень (за рахунок економії витрат);
- вирахування норми майбутнього прибутку, приведеного до оцінки теперішнього часу, чистої дисконтованої вартості та окупності [4, с. 236-238].

Підприємство й економіка в цілому мають значну кількість альтернативних способів витратити й інвестувати капітал. При цьому слід зазначити, що підприємство в міру того, як відбирає проекти, від кожного наступного, як правило, отримує все менше прибутку. Теорія складання кошторису капіталовкладень вимагає не вкладати капітал у проекти, які не гарантують одержання прибутку, що дорівнює або більший за вкладений капітал.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз основних методів оцінки інвестиційних проектів для прийняття ефективних інвестиційних рішень у процесі управління.

Основні результати. Головна мета керівництва полягає в тому, щоб одержати достатній прибуток від використання ним капіталу, на основі чого частіше за все й оцінюється ефективність його роботи. Загальні методи планування охоплюють такі сектори, як підрозділи підприємства, асортимент продукції, ринки, канали поширення, клієнтів. Плани розглядають майбутні дії на 1 -5 років. У більшості випадків ці методи не достатні для планування, тобто для прийняття рішень щодо капіталовкладень проектів, а тому аналізу піддає кожен проект від початку й кінця та простежують організаційні зв'язки, щоб врахувати всі фактори, пов'язані з прийняттям рішень відповідно до планованих капіталовкладень.

Ключовим моментом при складанні кошторису капіталовкладень є положення про те, що вартість капіталу з часом змінюється. Сьогодні наявна гривня коштує більше, ніж та, що буде одержана в майбутньому, і навпаки, гривня, покладена на депозит, може принести відсотки.

Для оцінювання проектів використовують такі методи аналізу.

1. Оцінка проектів «на око». При цьому порівнюють показники проектів і на основі інтуїції роблять висновок. Цей метод не завжди дає змогу однозначно обрати кращий проект, оскільки не використовуються способи вимірювання, які є більш об'єктивними.

2. Розрахунок періоду окупності проектів, який дорівнює кількості років, щоб повернути первинні (початкові) інвестиції. Показник окупності показує, як швидко окупляться інвестиції. Цей показник зрозумілий кожному працівникові підприємства. Водночас він має і недоліки, основний з яких полягає в тому, що за ним важко прогнозувати прибуток після періоду окупності.

3. Розраховують обліковий коефіцієнт окупності капітальних вкладень діленням середньорічного чистого прибутку на середньорічні капітальні вкладення та за його величиною ранжують проекти. Чистий прибуток при розрахунку облікового коефіцієнта окупності дорівнює загальному прибутку за вирахуванням амортизаційних відрахувань [8, 210-215].

4. Визначення чистої дисконтованої вартості проекту, як різниці між поточною вартістю всіх грошових надходжень і поточною вартістю всіх капіталовкладень, всі проекти, які мають чисту дисконтовану вартість меншу за нуль.

5. Вирахування майбутніх надходжень, приведених до теперішньої оцінки. Для цього розраховують норму прибутку, яка, будучи застосованою до всіх грошових надходжень, становить вартість грошових надходжень, що дорівнює поточній вартості капіталовкладень. Після вирахування цієї норми її порівнюють з відсотком на використовуваний капітал. Проект приймається, якщо норма прибутку дорівнює чи більша за поточну вартість капіталовкладень, якщо менша, він, безумовно, відхиляється.

6. Розрахунок внутрішнього коефіцієнта окупності (норма рентабельності інвестиційного проекту) - це ставка дисконту, при якій приведені прибутки дорівнюють приведеним витратам, тобто чиста вартість дорівнює нулю. Внутрішній коефіцієнт окупності визначають шляхом підбору, графічним або математичними методами.

7. Метод ліквідності заснований на визначенні періоду повернення капіталовкладень, який становить календарний проміжок часу з моменту початку вкладення коштів у проект до моменту, коли дисконтовані доходи зрівняються з дисконтованими витратами.

Крім описаних можуть застосовуватись і інші методи оцінювання проєктованих вкладень, які дають змогу інвестору обґрунтувати плани розвитку, розрахувати очікуваний рівень доходності та фінансової стійкості підприємства:

1. Врахування інфляційних явищ. Інфляція - це підвищення загального рівня цін внаслідок зниження купівельної спроможності грошей. В умовах стабільної економічної обстановки з низькими темпами інфляції врахування інфляційних явищ не завжди доцільне, оскільки вони мало впливають на економічні показники роботи підприємств. В умовах же високої інфляції її неврахування при оцінюванні показників роботи підприємства може призвести

до неправильних висновків щодо результатів роботи, оцінки активів, показників платоспроможності тощо.

2. Оцінювання ануїтетів. Поняття ануїтетів - одне з ключових понять у фінансових комерційних розрахунках. Алгоритми, закладені в схему ануїтетних платежів, широко використовуються при оцінюванні боргових і дольових цінних паперів, інвестиційних проектів, оренди (фінансової). Ануїтет - це один з видів грошових потоків, при якому грошові надходження в кожному періоді однакові за величиною. Ануїтет називають строковим, коли кількість однакових часових інтервалів обмежена, та безстроковим, коли надходження продовжуються протягом тривалого часу. Нарахування відсотків можуть проводитись як на початку періоду (нарахування пренумерандо), так і в кінці періоду (нарахування постнумерандо).

3. Аналіз проблеми типу «купівля чи оренда». Однією з форм залучення капіталу фінансування за допомогою оренди (лізингу). Лізинг (leasing) - це, у загальному договорі, згідно з яким одна сторона - орендодавець (власник) передає іншій орендареві - права на використання певного майна протягом визначеного терміну значених умовах. У загальному плані вирішення проблеми «купувати чи орендувати» незалежно від форми оренди базується на аналізі величини чистих дисконтованих платежів після оподаткування в результаті обох операцій і їх порівняння. Загальне правило: (купівля) < ЧДП (оренда), доцільно купити, інакше - орендувати [4, с.281].

Висновки. Прийняття остаточних рішень лише на підставі проведеного економічного його обґрунтування неможливе. В результаті економічних розрахунків вивчаються економічні можливості досягнення певної мети. Але успішне досягнення цієї залежить від багатьох факторів. Так, крім економічного потенціалу підприємства важливими складовими потенціалу підприємства є: кадрова складова, наявність матеріально-технічної бази, організаційна та інформаційна складова. Для такого порівняння можна використовувати показники відповідності потенціалу поставленій мети, наприклад, відповідність у відсотках чи у коефіцієнтах від нуля до одиниці.

Список літератури

1. Господарський кодекс України// Офіційний вісник України. - 2003р. - №11. - С. 303-458.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність»// Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 47. - С. 351-1359.
3. Ватаманюк З.Г., Стирський М.В. Проблеми застосування динамічних методів оцінки інвестиційних проектів // Фінанси України. - 1998. - №57. С 5 - 10.
4. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Інвестування: Підручник. - К.: Знання, 2008 - 52с.
5. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П / За заг. ред. В.М.Гриньової. - 2-ге вид., доопр. і доп. - Х. Інжек, 2005. - 664с.
6. Мойсеєнко І.П. Інвестування: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 490с.
7. Пересада О.А. Моніторинг інвестиційних проектів // Фінанси України.

- 2001. -№ 4. - С. 85-89

8. Пересада А.А. та ін. Інвестування: Навч. - метод. Посібник для самот. вивч. дисц. / А.А.Пересада, О.О. Смирнова, С.В. Онікієнко, Ляхова О.О. - К. :КНЕУ, 2001.-251с.

9. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник. - 3-тє вид., доп. - К.: МАУП, 2004.- 480с.

Ключові слова: економічний потенціал, інвестиційний проект, інвестиційні рішення, капіталовкладення, оцінка проектів, процес управління.

Ключевые слова: экономический потенциал, инвестиционный проект, инвестиционные решения, капиталовложения, оценка проектов, процесс управления.

Key words: economic potencial, investment project, investment decisions, capital investment, project evaluation, management process.

Надійшла до редакції 14.11.2011р.